

Cav & Pag la Brasov

(Costin Popa – 9 noiembrie 2009)

Se desfășoară de șapte ani, în orașul de sub Tâmpa, un festival internațional de artă lirică și balet. Este creația directorului general al Operei Brașov, Cristian Mihăilescu, promotor neobosit al acestui gen de eveniment. Și în 2009, opera, opereta și dansul s-au întâlnit pe afiș într-un program variat. Deschis cu un concert extraordinar în care cântăreții brașoveni au avut drept oaspeți colegi mai puțin cunoscuți din Franța, Italia și Malta, toți reuniți sub bagheta tânărului și valorosului șef de orchestră clujean Cristian Sandu, festivalul a propus în continuare operele **Cavalleria rusticana** de Mascagni și **I pagliacci** de Leoncavallo, **Norma** de Bellini, alături de premiera **L'elisir d'amore** de Donizetti, baletul **Giselle** de Adam, spectacolul de teatru-dans **Romeo și Julieta**.

Cav

În seara în care au fost programate cuplat **Cavalleria rusticana** și **I pagliacci** (Cav & Pag, cum spun americanii), am putut să constat atracția pe care festivalul o exercită asupra publicului: casa închisă, sală plină, afluență de spectatori încât a fost nevoie de suplimentarea generoasă a scaunelor.

Experiență și tinerețe

Forțele Operei Brașov nu sunt întotdeauna suficiente pentru acoperirea integrală a unor distribuții, problema este generală la nivel național, îndeosebi pentru rolurile dramatice. Se recurge la import, cu toate riscurile unor angajări fără audii prealabile sau după CV-uri cosmetizate. Din păcate, practica tinde să se generalizeze. La Brașov însă, Cristian Mihăilescu știe să facă selecții. În **Cavalleria rusticana**, Turiddu a fost un foarte bun tenor bulgar, Stoyan Daskalov iar în **I pagliacci**, tot un bulgar, Daniel Damjanov, voce potrivită, bine aleasă pentru rolul Canio, deși nu întotdeauna incisiv focusată și proiectată. Nu mai vorbesc că la pupitru a fost invitat Nicolae Dohotaru de la Opera Națională din Chișinău, dirijor cu solidă pregătire și experiență, care a condus spectacolele cu tempi corecți și logici, de la imaginile sonore ale calmului dimineților siciliene până la dramaticele finaluri. Am găsit orchestra Operei în bună formă, în crescendo calitativ, chiar dacă unele atacuri sunt ușor... timide și alămurile par câteodată nesigure (**I pagliacci**). Dar dacă amintesc de câștigurile, de progresele ansamblurilor brașovene, cred că o mare bilă albă se cuvine corului. Este desigur meritul tinerei maestre Diana Ramona Bâldea.

Pag

Trei baritoni s-au alăturat celor mai bune prezențe în spectacole. Îi numesc, într-o înșiruire deloc arbitrară, pe Adrian Mărcan (Silvio din **Pag**, în optimă formă, cu frumoasă linie vocală), Eugen Secobeanu (glas robust și penetrant, foarte potrivit durității lui Alfio din **Cav**) și Valentin Marele (Tonio din **Pag**, ușor distonant pe zona central-gravă a registrului și temător în fața acutelor tradiționale din Prolog, dar cu bună expresivitate în duetul cu Nedda).

Doi tineri artiști, cu certe perspective, mi-au atras atenția: mezzosoprana Marinela Nicola (voce interesant timbrată în micul rol al Mammei Lucia din **Cav**) și tenorul Antoniu Boldan (Beppe din **Pag**), de un excelent lirism care trebuie consolidat, exploatat și ocrotit.

Protagonistele sopranile au fost Ioana Mărgărit (Santuzza în **Cav**) și Valentina Mărgăraș (Nedda), două cântărețe sigure și versate, care au depășit însă zenitul carierelor. Li s-a alăturat, cu prezență pitorească și sexy, mezzosoprana Gabriela Hazarian, Lola din **Cav**.

Varietate expresivă

Din unghi scenografic, montarea provine dintr-un spectacol al Operei din Ruse, cu care teatrul brașovean are dese colaborări, aplicând un principiu obișnuit astăzi în lume, acela al coproducțiilor. Am urmărit o viziune clasică, economică (decor unic cu adaptări specifice), plăcută, cu costume armonios colorate și felurit desenate. În acest cadru a intervenit însă mâna regizorală a lui Cristian Mihăilescu, maestrul varietății expresive și al „găselițelor” incitante. Sesizând clipele în care scena este amenințată de statism, regizorul a introdus adaosuri în acțiune, cu real efect dinamizator... în **Cav**, povestea dragostei dintre Turiddu și Lola ni se sugerează pe finalul Siciliei, mișcările de dans ale țăranilor susțin intrarea lui Alfio sau celebrul Brindisi... În **Pag**, a inventat trei delicioase personaje, colombine zaveratice cu peruci „electrice” roșii, verzi, albastre, care – prin contrast – fac tragicomedia și mai crâncenă. Dar nu numai atât. Mihăilescu știe să construiască tipologii de eroi și rememorez acum, doar ca un singur exemplu, alura jalnică, jigărită, înduioșătoare a lui Tonio, implorând-o pe Nedda. Două spectacole bine lucrate, bine conturate.

Elementul surpriză a venit însă chiar la început, când în locul viorilor din **Cav**, seara a fost deschisă de cunoscutul Prolog din **Pag**. Baritonul Valentin Marele îl cânta pe undeva, prin public. O clipă am crezut că ordinea titlurilor fusese... inversată. Nici vorbă. Până la un punct îl înțeleg pe regizor, care a dorit să prefățeze în acest mod o seară integral veristă. Ce poate fi mai potrivit decât un Prolog? Cine vine pentru prima oară la operă poate accepta ideea, deloc rea. Numai că problema se pune cu totul și cu totul altfel. Respectul față de partitură, aici a lui Leoncavallo, este sacrosanct. Însuși tradiționalistul Zeffirelli a inversat scene și a eliminat secvențe prin filme după opere de Verdi, excentricul Giancarlo del Monaco s-a jucat și el cu Prologul din **Pag** la Teatro Real din Madrid, dar asta nu i-a scutit de critici. Așa încât...

„Iubindu-l pe Spiess”

Sub acest generic, Opera Braşov l-a omagiat pe marele tenor la puţine luni de la trecerea în nefiinţă, în 2006. Era firesc, fiind vorba de teatrul în care Ludovic Spiess a debutat şi a revenit de multe ori pe parcursul fulminantei sale cariere. Demersul de suflet s-a repetat acum, la sfârşit de octombrie, prilejuit de un eveniment editorial, lansarea braşoveană a monografiei „Ludovic Spiess”, scrisă de semnatarul acestor rânduri şi apărută la Curtea Veche Publishing.

În foyer exista un bogat panou cu afişe, programe şi fotografii. Standul de carte prezenta volumul. Flori peste tot. Cea mai mare parte a publicului a împânzit locul. În pauza dintre spectacolele **Cav & Pag**, dr. Cristian Mihăilescu şi prof. univ. dr. Petre Marcel Vârlan de la Facultatea de Muzică a Universităţii „Transilvania” au rostit cuvinte minunate, emoţionante, evocatoare a marii cariere a lui Ludovic Spiess, laudative la adresa editării cărţii, o premieră absolută – în acest format – pentru un cântăreţ român de operă.

Semnificative pentru eternizarea memoriei ilustrului tenor mi s-au părut propunerile prof. Vârlan. Braşovul ar putea să ataşeze numele „Ludovic Spiess” titlaturii oficiale a Operei, după cum o statuie şi un bust ar putea fi amplasate în locuri potrivite din oraş, din teatru. Sunt iniţiative normale care s-ar adăuga celor puse în practică până acum: înfiinţarea la Bucureşti a Studioului Experimental de Operă şi Balet „Ludovic Spiess”, apariţia la Romfilatelia a unui plic omagial şi la Editura Curtea Veche a albumului monografic.

În contrast, propunerea de a atribui Pieţei Operei bucureştene denumirea „Ludovic Spiess”, repetat avansată către doi primari generali ai Capitalei – cel actual şi cel dinainte – şi susţinută internaţional, a rămas încă fără răspuns. Până când? Inutil să amintesc că, pe lângă marea sa carieră şi preţuirea de care s-a bucurat, pe lângă titlurile care i-au fost conferite, Ludovic Spiess a fost şi „Cetăţean de Onoare al Municipiului Bucureşti”. Şi totuşi, pe malurile Dâmboviţei, proverbialul nostru immobilism este în floare. Niciun politician nu trebuie să uite că numele lui Ludovic Spiess este un bun de patrimoniu naţional, cu ample rezonanţe în Europa şi întreaga lume!